

Бесіда

ZARZĄD GŁÓWNY
STOWARZYSZENIA ŁEMKÓW

* * *

ГОЛОВНИЙ ЗАРЯД
СТОВАРИШЫНЯ ЛЕМКІВ

ЛЕМКІВСЬКИЙ ДВОМІСЯЧНИК * РІК VIII - № 2 (29), МАРЕЦ - КВІТЕН 1996 * КРЕНИЦЯ - ЛІГНИЦЯ

Діти привитали Новий Рік в «Рускій Бурсі»

Новорічнoм забавoм розпочал ся цикл ь імпрез маючий на цілі оживити хоц в приближеній формі давне функціонуваня «Руской Бурсы». Лем в приближеній формі - наразі, бо будинок не сполнят іщы вымог потрібных до закватеруваня в ним бурсаків. Штоправда більшіст поміщын ь є уж оновлена, в двох з них жде уж на бурсаків 10 постели, але не функціонуют на потрібным стандарті санітаріяты і оґріваня. На ново треба тіж інсталювати кухню і деякы інчы дрібницї і не дрібницї. На вшитко треба пінязи, а тых ніт. Ніт, - бо **Лемкы глухы!** Жменя люди одозвала ся серцьoм і кышеньoм на заклик Заряду «Руской Бурсы», а ціла решта спит, жде, глядат оправданя дораджаньoм: пиште до Міністерства Культуры, держава повинна дати грошы. Пише ся, надіє ся, але і памятає ся о приповідці: *“Нич сонце зыйде - роса очы выіст”*. Правдом є, што держава повинна нам помочы, але найсолодше полігати на самым собі. Держава роками допуцала лежати хворым в реченым будинку, в існуючых обставинах, але не дозволит закватерувати здоровых молодых люди. Держава має право бояти жебы молодым Лемкам - не дай Боже - дашто ся не стало.

Такой зато тіж до «Руской Бурсы» можеме входити од часу до часу, од часу до часу організувати імпрезы. Наразі добре і то. А то завдякы таким людям, як Ведучий заряду «Руской Бурсы» Іван Квока, як одданы нашій

справі учителькы: Мирослава Хомяк, Марія Шавлюк, Анна Дубец. Они то головні “розкрутили” діло, они то зорганізували новорічну забаву для лемківских діточок, розпочынаючу - як сме рекли - заплянуваний на цілий рік цикл ь імпрез для шкільной молодежи.

Тота перша зачала ся о 11-тій годині дня 27 січня. Згідні зо сценарийoм, - зачала ся выступами на сцені. Першы вышли на ню ученикы з Розділя, з програмом приготовленoм через іх учительку П. Марію Шавлюк. Домінувал в ним сьвяточний, Різдявний настрій. Такы были зрештом загальны заложыня.

(продолжыня на сторoні 8)

ІВАН ЖЕЛЕМ
(колишній горлицькїй бурсак)

УЖ СЯ МІ НЕ СНИТ

*Уж ся мі не снит
Рік над потоком
І гуси над ньoм телгoтшы.
Уж ся мі не снит
Тoпoли высокы
Над хьжoм мойoм сирoтшoм.*

*Уж ся мі не снит
Каміны урвиска
І гірскы, зелены убочы.
Уж ся мі не снит
Далекы і близкы
Карпатскы замряны нoчы.*

*Уж ся мі не снит,
Же Фырдей задерат
До хмары високу вершыну.
І смутно, як oтец
За сыном, вызерат
За мьoм аж ть, в Україну.*

*Уж ся мі не снит
В щасливу годину
Край, што-с мі дал го, о Боже.
Уж ся мі не снит
Моя Лемковиша,
Бо спати уж про ню не можу.*

БІЙ О ДРОВНЯКА

На повідомліня - пропозицію Окружного Музею в Новым Санчы стрітили ся його працівникы - 7-го лютого в креницькым Музею Никифора - з представителями діючых на Сандеччыні лемківских організаций.

Повіджме одраз - тота “пропозиция” є дакус опачна, бо была наслідством вчаснійшых діянь. Зо справом вышло, - наголосме тото щыро і чесно - Объєднаня Лемків. Свого часу акуратні оно звернуло ся до Дырекции Окружного Музею в Новым Санчы з пропозицийoм уміщыня на стіні Музею Никифора в Креницы пропамятной таблиці з подобизном **Епифана Дровняка** і принагідным кіриличным текстом. Товды Музей, в особі Дыректора Вацлава Кавьорского выступил з прoсьбoм о oпiнiю в тій справі до інчых лемківских організаций.

Становиско Дырекции ОМ было, треба признати, гарде, бо преці паскудным явило бы ся додумуваня, што тота же Дырекция могла мати надію на сварню медже Лемками ріжных орьєнтаций, хоцбы oдніснi писoвні. Товды **Дровняк** был бы з головы, oстал бы Никифор цілком гуманітарным способом дале і спокійні Никифором Креницькым.

Та сварні медже Лемками на тот раз не было. Може зато што кірилицю маме вшиткы подібну, деякы слова тіж, а текст был на щестя короткїй. І дужыня до приверніня Никифорови його правдивого родового назвиска было во вшиткых Лемків єднаке, то значыт - велике.

(продолжыня на сторoні 8)

Новины - не новины не лем з Лемковины

◆ 7 січня, на Рождество, в Руськом Керестурі тамтешній діточній театр поставил першыраз "Жобрачу Гору" на основі байкы Д. Папгаргая "Наталка на Жобрачий Горі". Драму режысерував Петро Уевич.

◆ 13 січня в Ватерльо (Канада) Руснакы, емігранты з Бачкы, організували III Рускій Баль. Серед госты, што зыжджали ся по парусот кілометрів, были і выдатны Русины Павел Р. Магочий і Любомыр Медеші.

◆ 27 січня Заряд Стоваришныя «Руска Бурса» в Горлицях організувал новорічну забаву для діти і молодежи основных шкіль, в яких ведена с наука лемківского языка (чытай допис, стор. 1/8).

◆ 28 січня во Вроцлаві молодіж під патронатом Православного Стоваришныя організувала "Вечер Поезії", на якій зложыли ся "Вечыркы" авторства Анны Рыдзанич і стріча з Петром Мурияком. Пак, як пристойт в мясницях, были гулянкы до пізной ночы (чытай допис, стор. 9).

◆ 3 лютого в Студію "М" Радио Новий Сад проходила шеста уж конкурсова презентация сучасной руснацкой сьпіванкы «Ружова заградка» (штоси на подобу польской "Listy przebojów").

◆ 7 лютого в Музею Никифора в Креници стрілили ся представителі лемківских організацій Сандеччыны з працівниками Окружного Музею в Новым Санчы. Цілю стрічы было привернення Никифорови назвиска Дровняк і помішчыня пропаятнотной табличці в його музею (чытай, стор. 1/8).

◆ 14 лютого в прашівськом «Чорным Орлі» проходил концерт выдатной русиньской сьпівачкы Анны Сервицкой. Кульмінаційным пунктом урочыстости было вруччяня ії через Словацке Радио Златой Пльты за касету "Крячок лелійовий". То велике вырїжчяня для нашой культуры.

◆ 24 лютого в будинку «Руской Бурсы» в Горлицях зобрали ся учителя лемківского языка на нараду в ціли приготавлення наступной, ярной стрічы шкільной молодежи з Лемковины.

*Послухайте вшыткы люде
лемківского роду —
хто в тым краю рідным, бідным
каламутит воду.*

*Послухайте, може ся вам
придаст тото в біді,
може навчыт шанувати
братів і сусідів.*

(Амроз)

МІСЦЕ ДЛЯ РЕФЛЕКСИЙ

Того в паролітній уж історії редагуваня сусідніх «Новин» іщы єм не мал! Подумайте лем:

Ціпил ся мя Непідписаний. Гварю "ціпил", бо ужывам языка оного Непідписаного. Мусит він (або она, або оне) быти родом деси од границі, кед так мягоко "бісидує". Може дагде од Потічкарів, з Вільхівце, або з Липівце, або з Тихані. Почтова печатка нич мудрувати не даст, бо она... зо Щеціна. А Щецін місто дост шувне, народа там купа, прерїжчяного, могут ся медже ним трафити Потічкаре і Мішкаре, аж і тоты што драбину навшыр без ліс даколи носили.

Не буду сой головы ламал знад котрого потічка походит "мій" Непідписаний. Дам му сатисфакцію, адже він і зато ся певно не підписал - жебым го не

нашол. Хоц сьміло міг ся підписати, я бым на ним справедливости в найвыжшым адміністраційным суді не глядал, і не зато уж же там певно бым єй не нашол. Сьміло міг написати як хлоп до хлопа, а не як Непідписаний до хлопа.

А што же пише сес Непідписаний? Не збагли бы сте нігда. Не приціпил ся - дайме на то - до моїх "Рефлексий", хоц акуратні до того дост ходливого кутика (передрукы котрого были і за границьом) міг бы ся дакто гвадити. Ціпил ся до «Новин - не новин, не лем з Лемковины». Зашмарює мі же:

"(...) Што Ви не мате юш о чім писати о наших лемках, же літате по тих Бачках? Подивтеся до Лемківской Сторінки як там пише Повазник о ріжних засіданнях. (...) Я лем раз відів Бесіду, але мі юш старчіт. (...)"

Більше не буду цитувал. Мі тіж уж старчіт. Доцям мя сьцял з ніг хлоп, - мал єм речы - Непідписаний. Правда, по першым чытанню (тепер, коли єм цитувал, треба мі было оне змучити раз іщы), пришол єм до себе. Дакус мі баба помогла, приповідаючи: "А што ся будеш таком бздином, таком рьядом, таком шмамом, таком онучом, таком фэфрындзом перенимал?! (натрепала того, ани-м вшыткого не запамятал - хоц єм ю слухал як мало коли)".

Правда, брати сой того до головы неє барз што, але редакторській стільчык зобовязує мя до шануваня максимы: Vox populi, vox Dei. Прото і одповісти треба хоц в короткых словах.

Однісні тых засідань - то я радше виджу діла як посідины, хоц посідити сой тіж барз люблю. Наразі не барз мам коли, але може по даякых наступных "Рефлексиях" трафит ся нагода і посідити. Товды буду мал коли застановити ся над величезным і мало іщы через нас доціняным трудом наших братів Русинів з Бачкы, як і з-за Бескідового хырбета.

(Петро)

КНЯЗЬ ЛАБОРЕЦ

*Тисяч років голос Божий
Молчал, кровцю тримав в сні,
Аж ту днес над Ужгородом
Загьрміло: "Рід мій охський!"
І настали весны дни.*

Так перед сто роками кінчылт свою поему о князю Лаборцю будитель Підкарпатской Руси Уриіл Метеор (Іван Сильвай).

До тисяча років прибыло наступне столітя і припадаючий на наше жытя час дає нам споминати 1100-ну уж річницю подій, жы розограли ся в князістві далекых нашых предків - Більых Хорватів. Повіджме одраз - подій смутных, подій котры, за словами Уриіла Метеора, затримали на тисяч років наше жытя... А ци через тото, остатне сто років повело ся нам зробити аж так дуже? Ци Уриіловой весны квітя принесло належный плід?

В 896 році Угры (Мадяре) перешли Верейку узину і знищили такой до основ державу в якій княжы Лаборец, легендарний наш вождь, континуатор паростолітньої державной бытности Хорватів, названых через Константина Багранородного Більма, в одріжнію од тых, котры на новых своїх сідбах зорганізували дер-

жаву в IX столітю. Легендарний князь — не значылт неправдывий. Легендарний, бо остал в легендах, переказах, народній памяти. Увіковічыл ю, тогу памят, безіменний літописец угорского князя Бейлы II (1131-1141), так і названый Анонімом.

Час в якым складал він свою літопис ест збіжний з часом польского Галля Аноніма і такой з часом руского Нестора, на основі літописи котрых держылт ся історія початків однісных державности.

Нихто не ма до той істории більших вантпливности. І лем в однесію до нашой істории "приятелі" жмурят зо скептицизмом око. Лем з рідка, часом, в маргінальных публикациях появилт ся становиско от такє, як тото:

"Tu (na Zakarpaciu) Madziarzy napotkali na desperacki opór tamtejszych Chorwatów, także uformowanych w państwo plemienne. Echem tych wydrzeń jest tradycja o Laborcu, duce (księciu) Hungu, który stoczył z Madziarami krwawą bitwę pod zamkiem Mak, w której zginął; po bitwie tej stepowcy wypoczywali aż 40 dni, zapewne gruntownie niszcząc okoliczne tereny. W autentyczność samego wydarzenia trudno wątpić (...). (Tadeusz A. Olszański, "Zarys dziejów Rusi Halickiej i Karpackiej w wiekach średnich", SKPB, Warszawa 1986, стор. 31)

Вантпливности выступуют тіж (і в Ольшаньского) в однесію до автентичности самого імене князя Лаборця. Днес не будеме ся над тым затримувати. Зрештом в порівнано з автентичністю подій має то маленьке значыня. Нихто Лаборцю, як Семьовитови і Семьомыслови (хоц они фактычны легендарны) не буде выдумувал нового імене, поправлял історичне джерело з XII столітя.

Лаборец остане в нашій сьвідомости Лаборцьом, нашом гордістю. Далє буде інспірувал творців - так, як діяло ся то в минулости, чого примір сперед сто тридцетьох років має приємніст представити обік.

Мурянка

Князь Лаборец - графіка В.Скакандія

АНАТОЛИЙ КРАЛИЦКІЙ

Князь Лаборец

(фрагмент повісти)

895 рік писали по Христі, коли я прошу своїх чытателів, жебы сопроводжали мене на Ужгородской замок князя Лаборця.

Зближме ся гу давному Ужгородови. Град стоїт, нибы предпотоповий великан на округлій скалистій горі, а попід ним котит свої тугы фалі шумний Уж і реве, нибы малий океаник. З коминів града выносит ся вгору густий дым. Вечер ест, облакы плынут в ясной зорі. А внутрі по дворі шум і крик, по вшыткых кутах і сторонах лем тріск і брєнчаня зброї дає ся чути, а на лиці каждого смуток і непокій. В другій части града на обшырным подворью горіт величезний огєн: полемін досігат синіх хмар і розливат свій блідий блєск по мохом пороснєных стінах замку. На огни печє ся выпасєний бык; двох бородатых рыцарів обєртат його на долгым рожні, а кєд вдарит ім до носа смачна печєня, товды мимовільні збігне слинка на язык. Задубілы бородачы розложылы ся при огни, попідперали сивы головы ліктями і загривают свої скостєнілы члєны, — бо знай, час уж дєси близко сьвятого Димитрия, осін.

В таку пору выступує єден трубач на забрало і трубит на три перєстанкы: «Гей, жураты, крайники і всі полковники! Поспішайте, князь зове на раду!»

І на даний розказ князя сыпле ся до замку череда журатів, крайників і хоробрых полковників, нибы пчолы до улия. А в двєрях радного терему стоїт уж прєкрасна Віра, дівка князя, і приємат журатів та чєстує їх хлібом-сілю. Вшыткы кланяют ся княжий дівці, і цілуют ей щєдру руку.

Двері отворили ся, радці вступили і занялы місця свої. О хвильку надышол і Лаборец з двором і усіл на свій трон. ⇒

Князь підняв річ:

— Жураты, крайники і всі полководці! Князь ваш бесідує до вас! Знамо вам, ож Половці* пред дверми. Вы чули уже, што то дикары зо шыроких піль азийских, не могучы противостоят Монголам, мечут ся тепер на наш край. Приближают ся уже ку границям, несут меч і оковы. Што вам ся любит: выберайте!

На слова тоты князя встал Драгутин журат, найстарший віком, і промовил тако:

— Великій княже! Дармо нам выбрати меч, мы силов і числом слабы; завяжме з ним союз: заміст ярма, буде мир.

— Нияко же мир, буде рабство! — озвал ся Славолуб. — Безкорысний та стыдний ест мир нам, хрестиянам, з поганином. Буди так, содружыме ся союзом, товды поведе нас Альмус на нашу братію хрестяньску, будеме проливати рідну кров славяньску на корыст Половців, а на погыбиль нам самым. Половці на сами ідид, іде за нима множество Русів. Война, война!

— Власні позад того, ож і Русы сут з нима, пристойно ли буде нам обік Половців - і руску, славяньску кров проливати?!

— Русы пристанут до нас, — покріпиме ся та помножыме, побідиме Половців! — одразил Славолуб.

— Побідиме, — причынил до-рікаюче слово Драгутин. — Побідиме, так як побідил Олег Київській!

Славолуб замолк на хвильку; радці понурили головы і задумали ся глубоко.

Підняв річ жартібливий Властич:

— Цур та пек поганинови! Подумайте собі: на скоряных наду-тых міхах переплынули Дніпер, стрітили ся з Олегом, злупили Київ, а тепер нападают нас: то, богме, не люде, а звіры. Половец до коня приріс, іст сурове мясо, пье кобыляче молоко і кров з власного ліктя, та кланят ся якомуси там Гадурови. Ой погане, погане! Смутком быс ся опорясал, недольом быс ся приоділ,

Арпад переходит Верецьку узину. Незнаний малярскій автор (XIX ст.)

нешестя быс сой постелил та бідом ся прикрыл.

Вшыткы розсьміяли ся з так выцифруваной лайкы легкомысного Властича, котрому едно было ци на раді, ци в гостинника.

Зас молчаня.

— Но, та што же? — перервал тишыну старенькій князь.

— Война! — скричал Славолуб.

— Война, война! — понесло ся несъмільым шумом іщы пару голосів.

— Покій та союз! — одразил поважні Драгутин, што потвердило і пару голосів з рады.

— Та більша част молчыт; рішайте о судьбі своїй, - я уже старий і клоню ся до гробу, — бесідувал Лаборец і втер слезу з лица.

— Заран, заран, — кричала молчалива сторона.

І рада ся розышла.

(...) (VII)

Рано, коли сонце зачало высувати ся спозаду високих хырбетів одвічного Карпата, Ужгород зо вшыткых сторін обступлений уж был кочуючыма гостями... Половці добивали ся кріпостных мурів, ставляли вежы з дерева, ла-

мали стіны величезныма желізныма баранами і вергали ся на окопы... Та зверхы стрічали ненадійний одпір, споений з запеклом лютістю. Стрілы сыпали ся дощом... В церквах заедно голосили дзвоны тупым, пригнітаючым плачом. Архієрей клячал при підніжку престола, — немічны, трясучы ся руки підносили горі гу небесам, просячы о всевышню поміч... В церкви і живого духа, окрема него, він сам на себе зданий; не окружат го свита церковного причту... Тот тепер на валах мече тязобны скалы на неприятеля. А дзвоны заводят так жалісно, што аж серце ся крає! Та не надармо, цілий бо Ужгород, як стій, на ногах, на окопах. Діти, жінкы двігают камені, приносят кріп і ліют на головы наїздників. Та вшытко едно, даремно! Не так то вдіяти дашто против тілкому числу...

На окопах вказуют ся уж пристрижены половецкы чубы...

(...) Віра опустила долу меч, стала столпом, тай склонила голову на груди стоячого при ній старого вітця.

— Спасайте ся! — кричали крайники.

* Половцями называли в тот час на Руси Мадярів (Увага автора)

Лемківскы весільны сьпіванкы

зобрал Димитрий Качор

(продолжэня з попереднього номера)

ПО ШЛЮБИ

ДРУЖБОВЕ:

Дівчатко квіточком де-с діла віночок?

ДРУЖКЫ:

Ходилам ся мьпи, впал мі на ярочок.

ДРУЖБОВЕ:

Доставай, доставай,

правом ручком до дна,

То ты го достанеш, кед го будеш годна.

ДРУЖКЫ:

А тепер мі, тепер, по розумі дало,

Як мі на голові віночка не стало.

ДРУЖБОВЕ:

Добрі-м уробил, жем ся оженил,

Жена піде до роботы, я сой полежым.

Я сой полежым під периночком,

Жена піде до роботы і з кухарочком.

ДРУЖКЫ:

А тепер мі, тепер, на мысль приходит,

Ходила бым дівком, як ся мі не годит.

А няньсь мій, няньсь,

мій золотий пташку,

Виховали сте мя на бідоньку тяжку.

На ту біду тяжку, на велику псоту,

На велику псоту, людяма на роботу.

ДРУЖБОВЕ:

Дармо дівко, дармо, запряглас ся в ярмо,

Уж го не выпряжеш, аж до гробу ляжеш.

ДРУЖКЫ:

Ховалас мя мамусь, як біту лелию,

Я ти впровадила дохыж компанію.

СВАШКЫ:

А наша мамуся добра до хованя,

Виховала дівку, яко малюваня.

А наша мамуся добра до прихівку.

Виховала дівку на гусьчым пірку.

ДРУЖБОВЕ:

Уж ем ся оженил, взял ем сой женичку,

Взял ем собі тягар на свою главичку.

Уж ем ся оженил, то уж вшытко дармо,

Уж ем собі затяг того тяжке ярмо.

ПЕРШЫ ТАНЦ

СВАШКЫ:

Воз-же мя на танец мій любий Ванічку,

Так ся ти оберну, як на тареличку.

СВАШКЫ:

На нашій оборі красні грают.

Парібці з дівками танцують.

Іде пара за паречком,

Каждый сой танцує з фрайречком.

Бодай вы парібци ката зіли.

Же вы мя на танец не вывели.

Ой бо я бы танцювала

І до гушель гудачкови дала.

СВАШКЫ:

Была бы я, была, премилена свашка.

Кебы мі стояла зо згорітком фляшка.

Была бы я, была, свашка премилена.

Кебы мі стояла згорітка варена.

Але як студена, то о то не стою, -

Такого гонору я дост в корчмі маю.

ВЫБЕРАЮТ СЯ ДО МОЛОДОГО

ВЕСІЛЬНА ДРУЖЫНА:

Выберай же ся наше коханя,

Нич не поможе твоє плаканя;

Твій гіркій плач не поможе,

Нашы коні стоят в возі позапріганы.

ДРУЖКЫ:

Іщы не буду з вами сідала,

Бо-м свому вітцю не дякувала; -

Дякую-ж ти, пане отче,

Были завсе у тя гості,

Більше не будут.

Іщы не буду з вами сідала,

Бо-м своій мамці не дякувала; -

Дякую-ж ти, пані мамо,

Штос будила мя все рано,

Більше не будеш.

Іщы не буду з вами сідала,

Бо-м свому брату не дякувала; -

Дякую-ж ти, пане брате,

Трималам ся міцно на те,

Більше не буду.

Іщы не буду з вами сідала,

Бо-м своій сестрі не дякувала; -

Дякую-ж ти, пані серстро,

Трималам ся на тя остро,

Більше не буду.

Іщы не буду з вами сідала,

Порогам іщы-м не дякувала; -

Дякую-ж вам два пороги,

Што сходили моі ноги,

Більше не будут.

СВАШКЫ:

Выберай ся мила, выберай ся з нами.

Але свої злости прилож каменями.

ДІВЧАТА:

Мы тоту дівчыну при собі ховали,

Але мы о злости ниякій не знали.

СВАШКЫ:

Поскладай мамусю до скрині кабаты,

Бо-с ей наганяла до тяжкой роботы.

Поскладай мамусю до скрині приборы,

Бо уж поїдеме до чужой коморы.

Бо чужа мамуся буде позерала.

Як ся ей невіста буде приберала.

Не вздыхай мамусю, не вздыхай,

не вздыхай,

Лем ты нам до скрині напыхай, напыхай.

Не плачи няньсю, не плачи, не плачи,

Лем нам выпроваджай зо стайні рогачы.

Рогачы зо стайні, конькы з машталні
І тоты коровкы, што сут в стайні крайні.

Треба бы нам, треба, стільця шырокого,

Бо наша дівчына роду великого.

Роду великого, стану малженского.

Треба бы нам треба, стільця шырокого.

Што то за робота, што за новина.

Што ся нам не сходит до стільця родина.

Зышла ся нам, зышла, ціла родинонька,

Сліп нам на столец няньо і мамонька.

Грайте гудаци різко,

кланяй ся дівонько низко,

Як вітцю, так мамоньці

і цілий родиноньці.

Прошу вас мамусю през Христовы раны,

Благословте же мя Боскыма словами.

Няньсью так мовит, мамуся так мовит:

Най тя моя дівусь Пан Бог благословит.

Не плач дівусь, не плач,

не бере тя смаркач,

Бере тя особа красна як ягода

Не будеш дівусь в гору воду носит.

Бо ей будеш мала в твоих очах досит.

Не будеш дівусю хыжу митлом метла,

Бо тобом замете твоя люба свекра.

Не будеш дівусю дуже хліба пемы.

Бо ти го напече твій муж межде плечы.

ДІВЧАТА:

Хто хоче перину брати,

тот нам мусит дукат дати,

Дуката червеного од пана молодого.

СВАШКЫ:

Будте мі здоровы моі товаришкы,

Не буду ходила з вами на орішкы.

Ани на орішкы, ани на ягоди,

Будте мі здоровы дівчата молоды.

Будте мі здоровы, вы моі пороги.

Кадиль ходжували моі білы ноги.

Будте мі здоровы горы і долины,

Бо я ся выберам од своіой родины.

(Молода дарує вшыпкым присутным хліб)

СВАШКЫ:

Дякуеме Богу і честному вітцю

За хліб, за гостину, за ладну дівчыну.

ДІВЧАТА (до молодого):

Смот-же собі (Ваню), як будеш газдувал,

Жебыс старий овес новым присыпувал.

(до молодой):

Мыслиш си (Олено), же там сут палацы,

А там стара хыжа, самы підперачы.

Ни там церкви, ни млина,

Лем волча долина.

Верний ся дівусь, верний,

Бо-с забыла ключы в зерні,

В коморі на полицы,

В червеній рукавици.

(закінчыня в наступным
номері «Бесіды»)

50 РОКІВ (4)

Продолжуючы в «Бесіді» памят 50-ой річниці переселіня Лемків до Савітскога Союзу, в теперішнім номері поміщаме част інтэрв'ю зо Семаном Телічком і його жэном Параском, котрэ взяў Богдан Горбаль, 31 пипця 1992 рока, в Yonkers, N.Y. Семан Телічка вродил ся 1918 р. в Смереківци, а його жена походить зо села Квятонь. В 1947 році былі они переселены на захід Польщы, де початково Семан Телічка мешкаў коло міста Міліч. В 1966 році обоє приіхалі до Амерыкы.

Публикуваній обік текст в прэставленым абсягу запропонуваў (переслаў) сам Автор інтэрв'ю; скорочыня не походить од редакціі «Бесіды».

ІВАН ГОЛОВЧАК

*Добрі тобі, зелен горо,
Быти, жыти в ріднім краю.
Слухаеш собі ту з висока
Як дубровы ти сьпівають.*

*Як сой свіщут вітры сивы,
Диганяют в небі хмары.
Видно тобі одталь села,
Што в долинах - як отары.*

*Добрі тобі, горо, в краю...
Розмаісто і прывычно.
Хтіл бы-м быти тобом рідна,
Штобы жыти з людми вічно.*

*Ты памятаеш, любя горо,
Рідну землю од дціны
І Русинів нескореных
Мойой сивой Лемковины.*

*Повідж мі зелено-мила,
Своі жалі, свою втіху,
Я розповім вишыткю людям,
Штоб спомнулі рідну стріху.*

*Штоб ніколи не забыли
Твоі травы, твоі квіты,
Хлібец сонця в сивім небі,
Што в потоці воду літит.*

*В єдній хыжы мы виділі хліб уж на лопаті положений,
інчий підопаланий в такых корытях соломяных, што
го уж мали до пеца давати. В пецу ся палило — а люди
уж не было, уж іх прогналі...*

В ПЕЦУ СЯ ПАЛИЛО — А ЛЮДИ УЖ НЕ БЫЛО

Б.Г.: Ци в 1946 році, коли переселялі Лемків на Схід - ці люде ішли добровільні?

С.Т.: Товды ішли добровільні. Высову і Бліхнарку деси примушавылі. В Высовій вйско стояло уж якы два тыжні перед выганяньом. Они же мали границі пільнувати. Наш шолтыс мал вызначыти пару хлопів штобы сіно для вйсковых коні зберати по селах і возити до Высовой. Я был медже тыма, котры были прызначены тото робити. Тото было на осін (1945 ? — Б.Г.). Мы сме пішли на Устя і зберали по хыжах - хто што дал. Так нам з тым зышло, што коли дішли сме до Высовой, то уж было темно і треба было ся гын на ніч лышыти. Мы сме о ничым не знали. А раніцько вйско обступило Высову і Бліхнарку (пару вояків было в Гладышові) і зачали тоты села выселяти. Мы повставали, а ту рух такій, крик, плач. Што ся діе? Смотрیمе ся, а вйско выганят село. А то осін была, люде молотили. Декотры мали іщы по полях буракы, капусту. Люде встали до работы - а ту вйско іх выганят. Тото сіно што сме привезлі для вйска, іщы было на нашых возах і они заборонили нам іхати, покля не переложат на свої возы. Так што мы сме мали час посмотрити ся што ся діяло.

Б.Г.: Як выглядало выселіня люди з Высовы в 1946 році?

С.Т. Мы сме (я і мій сусід Мілько Бодик) приіхалі до Высовы з тым сіном для вйска (што нам назначылі до звезіня його з околичных сел) і не мали сме коли його зошмарити - тай вйсковы казалі нам чекати аж дістанут свої возы і будут мати де переложыти. В тот спосіб мы стали ся сьвідкамі того вшыткого, што они в Высовій выправлялі. Пovyга-

няли люди, не дали нич взяти. Хто дал раду взяти корову - то мал, але полно полишало ся по гадзівках уць, коров, пацят. Тото вшытко тото, і телята і зерно, вшытко забрало вйско і продавало тото. Якісы купці ходили, не знатя які, і они купували од вйска. В єдній хыжы мы виділі хліб уж на лопаті положений, інчий підопаланий в такых корытях соломяных, што го уж мали до пеца давати. В пецу ся палило - а люди уж не было, уж іх прогналі. Так сме на тото смотрили і уж не знали сме што робити. Думали сме, што ніж мы вернеме тото уж дома нікого не буде - думали сме, што і нашых уж переселяют. А тоты купці приходили до нас і хотілі нам продавати тото, што од вйска купили, переважні зерно. Мы нич од них не купили, бо думали сме, што може і нашым інчы так рядят. Мы сме скоріцько зошмарили з возів тото сіно і пішли сме одраз домы, але в нас нич не діяло ся - был спокій. Гын в Высовій виділі сме іщы як забрало ся за єдного такого Американця. Він робил в Америці, але деси пару років перед вйном вернул до села. Мал дос гроша, але был темний на очы. Мал таку крас брычку і воякы запрягли йому коня і посадили на тоту брычку, жебы забрал ся зо села - а він высочыл з той брычкы. Тай они звязали йому руки і ногы і зас посадили на тоту брычку, а він зошмарил ся з ньой на землю другий раз. Тото они шмарили його звязаного зозаду того воза, двох вояків сіно на нього, штобы не зошмарил ся, а третій сіл спереду і так повезлі його до Усты. Везлі ся на ним як на пацяті. В Устю звільнили його і пустили назад до села, бо він мал якісы американьскы паперы. Што з того, як вернувшы домы він нашол

порожню хыжу. Вшытко выбрали. Бесідувал, што мал дванадцет пар черевіків, ішчы з Амерыкы прывезеных і розмаітого одягу сила - нич не лишыло ся, лем голіцькы стіны. Так військо і тоты "купці" нами ґаздовали.

Б.Г.: Де військо погнало тых люди з Высовой?

С.Т.: Погналі іх аж до руской граници, гын іх якісий час тримали і хто ся записал - того брали до Росіі, а хто ні то вертал домю. Дома однак уж нічого не было, лем порожны стіны. Веце люди вернуло, як пішло до Росіі. Охотных іти на Схід не было дуже. В Высовій были Єговы (декотры прішлі і жыти гев до Йонкерс - Цисляк, Свист, Докля і інчы) - з них ніхто не хотіл іти і ніхто не писал ся. Інчы бесідували: "Як мя мают брати - то наймя берут, писати ся до нічого не буду". Так Высовяне сідили прітій граници і по пару тыжни і чекали што буде. Рускы не потрібували іх брати, лем Полякы нагварювали іх переселяти ся на Схід.

Б.Г.: Ци зо Шквiртного люде іхали на Схід в 1946?

П.Т. Пішли вшыткы, лем сім родин лишыло ся (Яцко Ґлюз, Митро Ковальчык, Петришын). Ішли добровільні, везли ся на возах так, як бы яке чудо ся стало. Так тіж везли ся люде з Квятона. З того села пішло 16 родин і то тоты найбогатшы, котры і дост ґрунта мали і новы дома - глядали, жебы ім ішчы ліпше было. Занім пішли, то на свої ґаздівкы поспроваджали Поляків з Одырного, бо не хотіли, штобы тоты іх сусіды, котры лишают ся, на іх ґаздівкы попереходили. Як бы я тепер котрысого з них стрітила, то ани бым йому воды не дала напیتی ся - най іде до Одырного. Мучка, Костик, Семан Парагоза, Ґамбаль, Цимбала і інчы, вшыткы тоты найбогатшы - ішчы дома были, а уж Поляків з Одырного мали в себе і ґаздівку ім переказували. Така мудры были, так ім тоты полякы з Одырного ближшы были як нашы і так не хотіли, штобы нашы ся на них збогати-

ли, або штоси по них переняли. Тоты Полякы в Квятоні до тепер ґаздуют і сьміют ся з нас. Пізніше іздил хтоси на Україну, одвиджати тых Квятонян - тай они заедно лем чекали того, коли могли бы назад до рідного села вернути. Хоцбы і ім дозволили тото зробити, то де мали бы вертати ся, коли свої ґаздівкы чужым людем оддали, а своїх не хотіли спомочы.

С.Т.: З мойого села пішло до Росіі тіж деси 16 родин, але нікого на своє не стігали. Хто хотіл то собі штоси занял, переважні люде по родині брали. Нич з того переняты і так не было, бо поярувало ся, засіяло - тай нас раз выгналі. Хоц єс своє і чуже засіял, то і так нич з того не было, бо вшытко треба было лишыти і вшытко гын Полякы зіли.

П.Т.: В Квятоні, памятам як рускій делегат (хлописко был великій) робил зобрания в школі, де і я пішла. Він повідал, што як мы на Схід не підеме то і так гев не будеме. Они уж мали тото заряджыня, уж знали. Тото він лем нам товды повіл. Нашы богачы зас інчом справом цікавили ся і выпытували його што гын буде - а він нічого не обіцьювал, нічого. Они зато заедно зьвідували ся: "Ци тото буде, ци тамто буде?", а він нич не обіцьювал.

С.Т.: Я не писал ем ся іти до Росіі, бо з таком фамилийом, як я мал то я іти не міг. Вшыткы три сестры были малолітні, лем я еден здібний до работы - тай хто буде робил на тій новій ґаздівці. То я нияк не писал ем ся. Мій сусід, Ваньо Петришын пріходил до мене і гварил мі заедно: "Пиш ся, пиш ся". Я йому все одповідал, што з таким родином не можу іти. Він далій нагварял і гварил: "Там вшытко ти дадут, вшытко будеш мал". Я йому зас одповідал: "Одкаль знате?". І далій повіл ем йому так: "Гев в часі війны Німцы нагнали рускых плінных вояків. Ци вы оддали ім піл ґаздівкы, ци цілу? Што сте для них зробили?". Він вытріщыл очы і не знал, што повісти. а я товды доповіл ем: "І там як придете то вам за дурно ніхто нич не даст! То неможливе!". Так дожер ем йому, бо страшечні за мном ходил і нагварял до выізду. Він сам переселил ся. (...)

записал БОГДАН ГОРБАЛЬ

РЕПОРТАЖ БЛИХНАРЧАНА З УКРАЇНЫ:

ПЕТРО СОРОКА

Під сонцем Лемківщини

Понад піввіку чекали лемки, коли доля змілоствивиться над ними і подарує частя хоча б ще один раз глянути на рідні гори, припасти до безцінної лемківської землі і скропити її сльозами. Молили Господа, щоб був милостивий до них, явив свою ласку і зірив якщо не їх, то хоча б дітей і внуків ніжним і нестихим сонцем Лемківщини... І вимолити.

Не переповідастиму про ті митарства, що довелося нам звідати у дорозі, про ті трудноці і хвилювання, що ми пережили. Про все це якщо одразу забулося, як тільки ступили на отчу землю. Запанував інший настрій і дух, що опановує людиною при спогляданні високих зелених гір, де душа росте і розквітає, немов у людиши виростають крила. Там чисте повітря п'єш, немов найдорожчий трунок, там співом і музкою озиваються до тебе назви навколишніх сіл, оповиті легендами і романтичною ясою, — Кам'янка, Завадка, Дукля, Сянок, Посада, Шкляри, Королик, Дальова...

Але ми йдемо на Бліхнарку, через Горлиці і Висову, підніжжям високих гір, що дихають вічністю. У нашому автобусі більшість переселенців саме з Бліхнарки, які тепер проживають на Збаразьщині. З-поміж усіх найбільше виділяється Петро Семенович Дошна - людина літнього віку, сільський дяк, інтелігент старої заваски. У нього характерна зовнішність: вольове обличчя, високе чоло і німб сивого-сивого волосся над головою. Він ніби зійшов із старої літографії минулого століття. Це відчуття підсилює відцвілий костюм старого крою та вишмугльована патерниця, з якою він не розлучається ні на хвилину. І хоча усі ми з великим хвилюванням чекаємо зустрічі з рідним селом, погляди багатьох звернуті на пана Дошну. Він є тим своєрідним епіцентром, навколо якого усе обертається у нашому мікросвіті. І хвилюється цей чоловік так сильно, що це помітили навіть суворі митники і пропустили нас без традиційного турсу. Він ні хвилину не знає спокою, а погляд у нього так і горить, немов очі випереджають час і біжать навстріч рідній землі.

Більшість пасажирів покинули Лемківщину, коли їм було 4-7 років, а пан Петро уже досяг янав парубоцького віку. Тож добре запам'ятав кожну деталь, усі... (продолж. на ст.12)

Діти привитали Новий Рік в «Рускій Бурсі»

(продолжыня зо стороны 1)

По роздільскых школярях презентувала ся на сцені невелика, бо лем штырьособова (розділян было парунадцетеро) група з Ґорлиц. Їх репертуар представлений был зрештом в інчий формі, в якій трудно zorganizувати велику групу. Петро Малецій і братя Даміан і Яков Дзюбины грали коляды на інструментах (одповідньо - кіборд, акордеон і гушлі). Коляды переплітали вершами о зимі Павлик Копча. Молоды Ґорличане приготавливали ся сами і хвала ім за то, бо якже бы выглядало - в Рускій Бурсі без Ґорличан. Великим зас Ґорличанам буде хвала, кед zorganizуют науку лемківского в своїм місті.

Молодых артистів з Ганчовой повела на сцену їх учителька П. Анна Дубец. Офіційні вчыт она українского языка, але преці Лемкыня то, на свій спосіб, тверда. Не силит ся (як то нераз быват) бесідувати зо своіма "вченым" языком. Ёй ученикы тіж хыбаль радше предкладают мамину бесіду. І добрі, і красні - же пришли там де ся тягли інчы Лемчата, же дали жменю радости собі і нам, слушаючым.

Устяне з П. Мирославом Хомяк представили ся зас в більший групі. Пришли бодай вшыткы што учацают на лекції лемківского языка; уж пятый рік - бо Пані Мирослава зачала тото благородне діло найскорше. Штоправда науку "рідной мовы" ведено скорше в Розділю, але індокрынацію, то значыт перехід з українского на лемківскій, розділяне учынили товды, коли уж вчено лемківского в Устю, Кунковій і Крениці.

Остатні вышли на сцену креничане. Троє старших і двое молодших школярів - значыт разом пятеро. То ани третя част з тых, котры повинни были быти на тым місци. Мусіл ем ся, як іх учитель, з той причыны червеніти (хоц діти сьпівали і бесідували гарді).

То правда, же была дост туга зима, а з Крениці до Ґорлиц далечко, то правда же шувні коштуе і білет, але... Але дам сой спокій. Остаточні - то не лем мій стыд. Ідла было і так дост. Постарали ся о тото родиче,

а передовшыткым Заряд Руской Бурсы, котрий зафундувал дітям (нам старым тіж) горячы стравы.

Посилены школяре сьмільше як до выступів приступили до конкурсу лемківского языка, приготовленого через П. Мирославу Хомяк. Пят триособовых репрезентаций змагало ся з великим перенятком о першенство в знаємости рідной бесіды. Побідили устяне, хоц при барз вырівнаній пунктації. Нагороды тіж были такой рівны - для вшыткых діти, а їх фундатором был зас Заряд Руской Бурсы. І якже ту не дякувати красні?

Якже не подякувати красні: Паням Антоніні, Ірині, Марії, Панам Ваньови, Михалови і вшыткым, котрых імен не памятам. За поміч в організації мудрого предпринятя.

Йой! Дякую уж - а забыл ем написати о гулянках. Танец преці то найдавніший выраз чловечой радости. Загулял ем сой з дітми і я, старий дрында, бо барз ем ся радувал. Загулял ем сой - бо барз кохам діти. Загулял ем сой і з той сьвідомости - же — за мало даеме свого часу НАШЫМ дітям. О дуже за мало - жебы по нас остали НАШЫМА. (пт)

БІЙ О ДРОВНЯКА

(продолжыня зо стороны 1)

Стрічу розпочал привитаньом і презентаціом гости Дыректор Округного Музею в Новым Санчы Вацлав Кавьорскі. А было доправды кого витати, презентувати. При довгавым ряді столів забракло кресел, представителі масмедий сідити мусіли так хоц-як. Ани-м не думал же зобраню надана буде така ранга.

Так - аж ту, на місци, уж по першых голосах, дало ся в полни одчути вагу справы. Аж ту дішло до сьвідомости што то не формальніст, не найпростійша очевидніст, што однісі Никифора - ЕПИФАНА ДРОВНЯКА (жебы міг быти тым кым был), мусит обовязково выступити як *advocatus Dei*, так і *advocatus diaboli*.

Кед лем Ведучий Ол Вацлав Шлянта представил предметовы жычыня што до (і) лемківской будучности Никифора, - засьвітло ся дуже очи. А жычыня были такы:

- узнати хрестне імено і родове назвиско Никифора - Епифан Дровняк,
- увіковічнити повыжше через уміщыня на його музею пропамятной таблиці,

- на нагробным памятнику Никифора дописати латинком і кірилицьом Епифан Дровняк і означыти його колишню приналежніст до християн крестом - бо такого над ним неє.

Остатне жычыня было одраз одослане до власти міста Крениця і до автора памятника - як властивых адресатів - акцептантів. В обличу ситуації што акцептантів автора внескодавці уж несподівані (ці сподівані) мали, остал лем Уряд Міста, котрого представитель в особі віцебурмістра Еміля Бодзьоного был на

зобраню. Был, але нич дуже конкретного понадто же "*sam nie przesądzi sprawy*" повісти не міг. І такой зараз перешол на мастило - што "ґміна респектуе права меншости", але еднак(!) "піднимаючы децизию, треба задбати, жебы не впровадити дезорьєнтації, бо на сьвіті од років знаний ест Никифор а не Епифан Дровняк, а література выяснят його лемківске походжыня". Не доповіл: "тото повинно вам выстарчыти", але я так одобрал його настрій.

Іщы більший сентимент до "старого" Никифора мал Керівник Музею Никифора (філії ОМ) Збіґнев Волянн. Заедно навертал же хоц сут шліды што Никифор то Дровняк, а Дровняк - Никифор, з певністю ствердити того не мож. Як не аргументували, і Стефанівскій, і Ґоч, і Мокрий (а якже - был!), і Шлянта, і Гладик, і Маслей і я підписаний, - Пан Волянн заедно ґу собі тягал. Аж Пану Дыректорови зробило ся кус глупо, як репрезентантови стороны, аж зачал стопувати підвладного. Ту треба повісти што акуратні Дыректор Кавьорскі мал в собі найбільше объективізму. Адже было іщы більше голосів і пілголосів за "непевністю" Дровняка. Мі деси пришла думка до головы і ем зьвідал, так о собі:

— Кед, панове, Никифор то не Дровняк, то што ся стало з метрикальным Дровняком?

То было дост трудне зьвіданя, але бодай не оно пресудило о поводжыню, нашой страны. Пресудила - як ем уж спомнул - згода, єдномыслист медже Лемками. Пропамятна таблиця ЕПИФАНА ДРОВНЯКА буде поміщена на його музею. А решта? До решты буде ся вертало, о ній писало в «Бесіді».

Петро Трохановскій

ПАВЕЛ КОРОБЧАК

ВО ВРОЦЛАВІ ЧУТИ ПО НАШОМУ

ДОПИС "ЗО ЗАХОДУ"

28 січня того рока одбыла ся во Вроцлаві імпреза посвячена Никифорови з okazji 100-літя його народин. Імпрезу тоту, під шыльдом "Вечер лемківской поезиі", zorganizувала, під патронатом Товаришыня Православного во Вроцлаві, група лемківской молодежи. Головні організаторці - Анні Рызданич - повело ся зобрати до помочы парунадцетеро молодых люди і діти.

ансамблю "Худоба" з Вроцлава. Красні пригравали і чудово компонували ся як гудаки з атмосферою наших "Вечірок".

"Вечірки" становили вступ для пана Петра. Появил ся він на сцені під koniec представліня, але духово приявний был уж од самого початку, як жданий през вечерників гіст з Крениці.

Петро Мурынка в другій части "Вечера лемківской поезиі" пред-

"Вечер" подуманий был як авторскій вечер нашого великого сучасного поеты Петра Мурынки, котрий был так добрий, же згодил ся прихати гу нам з Крениці спеціально на тоту оказию. Думам тіж, же то його імено притягнуло велику част видовні - хоцьбы тоту лемківску.

Сама імпреза была поділена на дві части: в першій вказано "Вечірки" — поетицко - музычний монтаж пера Анны Рызданич, в котрым запрезентувано дост шырокій діапазон лемківскойзычной (або польскоязычной наших поетів) ліричной творчости. Велику ей част мож найти в збірнику "Мамко куп мі книжку", але бо тіж творчіст скерувана до діти найкраще переказує світ наших дідів — в байках все мож найти найвеце мудрости каждой культуры.

Пишучы о "Вечірках" не спосіб перемолчати великого уділу

ставил во фргментах "Терен квинтне" - свою поему о жыттю і мученичий смерти Отця Максима Сандовича. Што-ж можу о тым написати? Радіст, туга, смуток, тырвога - ту, то лем слова, - в Мурынквой поемі: то настроі переникаючы вшыткых слухаючих. Ци то ритм поезиі, ци мьельодия сьпіванок, а може тіж особовіст поеты справлят, же коли повіст "зима" зараз робит ся студено, сьпыле сьніг, дує вітриско, а мороз малює шыбы і оддыхы на біло; "яр" - і зас всяди робит ся болото, а світ захоплений сонцьом горне ся гу ньому зо вшыткых сил. Гей, а може тіж вшытко є таке за справом тайного порозумліня - горы з верша и горы з нас зачынают медже собом бесіду: "Был колиси малий хлопец. Звал ся Максим...".

Але тоту не даст ся описати — тоту треба почути. И то, ду-

мам, почути од самого Мурынки, жебы в словах поеты чуло ся його живий голос, а в голосі - серце.

Хтіл бым ищы пару слів додати о своїх вражынях зо спектаклю. Шчыро бесідуячы не думал ем, же піде тоту барз гарді. Виділ ем пробы - не были за добры. Зато тіж кус ем ся непокоіл, коли ем виділ кілко люди пришло. З початку не думали мы, жебы ся вшыткы місця заполнили, а ту ся вказало, же і салі мало. - Но и што то буде?

Зачало ся. Смотрю - што-ж повісти - сцена выгядат дост хыбаль файні: єст скриня, лавкы, кобиці, на земли лежыт упряж и колесо до направи, на стіні іконкы. Нашла ся навет стара лемківска куділь, при котрий засіло єдно дівча - инчы друт піря. Своі ролі грают тіж хыбаль не найгірше: старий дідо з люльком в руці (хоцькі не зна ей курити), молоды школяре, дівчата при пірю, хлопчыска тіж при роботі. Вшыткы бесідуєт, сьміют ся, сьпівають, а што кус в тоту штоденне жытя вкрадат ся поезия... Гудаки тягнут на цілого сьмыка, иде потрясаний (дост хаотычні што-правда - але иде), а при тым деси в меджечасі дівчатко з гітаром презентує лемківску сьпівану поезию. А тоту ей сьпіваня выриват ся одтамаль деси, втікати и тягне зо собом вшыткых - де? по што?... Пригашуют ся сьвітла. Гушлі плачут: "Плыне кача по тисині"...

Думам, же вышло не найгірше. Певно за справом гордості духа акторів - а гордіст было чути. Коли приіхал на "Вечірки" наш гіст (значыт: коли ввошол на сцену), зачал бесідувати. Гварит так до школярів: "Знаете, діточкы, я в Крениці вчу такы діти як вы лемківского. А вы вчыте ся лемківского?" А на то му гордо єден школярік: "Мы уж знаме!"

Смотте но люде - в наших горах діти мусят ся лемківского в школах вчыти, а мы, хоцькі ту - на чужыні, знаме по свойому уж од маленького и то без ниякой школы.

ГРИГОРИЙ ГАНУЛЯК

РОЗЧЫН НА ПАСКУ

Танчарьова Галька прылетіла до кумы барз розъярена.

— Кумцьо солоденька, што то ся стало з нашыма ґаздамі, же іх ішчы нее?

— Йой, та я сама не годна си рады дати з той турбациі, мали быти на середу дома, а днес уж четвер. Колиж тота паска ся впече, як ішчы мука го мліні?

— Кумо, певні млинар мае дуже зерна і нашы не годни ся діждати.

— Або ся даґде г місті попили, по дорозі.

— Знате што? Я пішлю за нима Феска, най сяде на коня і най скочыт на Бзянку.

— Баяк, баяк, зробіте так кумцьо, бо колиж тота паска буде? Днес бы сме розчынили, заран замісіме - тай під вечер до пеца.

Прылетіла Галька до хыжы тай кличе свого слугу:

— Феску, под-ле гев!

Прыгнаў фафрындзятый Феско, што служыл в Танчарів за пастуха. Якысий сиротина зо сусіднього села, дакус дурнувате, але добре і слухняче хлопя.

— Ци сте ня кликалі?

— Кликкала, кликала, сяд на конину, та скоч до Бзянкы, до мліна, де там наш ґазда пропал, поіхал пшеницу молоти, час кісто розчыняти, а муку нее.

Феско стоял нерішений, ци заправды ґаздыня каже йому іхати, ци лем так сой бідкат.

— Та чоґос ґамбу роздзьявил, ци не чуеш, штом ти гварыла?

— Та чую, лем ся бою, жебы на ня ґазда не гердекали, же конину поневерам.

— Повіш му, же я казала.

— Як так, то уж іду. Але, ґаздынцьо, мі тыж ся належыт маленька пасочка...

— Буде, буде і тобі, лем раз-два на єдній нозі скач, бо мі муку треба.

— Феско выпровадил конину зо стайні, в очымгніню выскочыў на ню, та погнаў стрілом долов селом.

За ним летіла пісня:

“Сяду на коника, сяду на каштанка, Поіду, поіду, там, де тота Бзянка.

А в тій Бзянці в мліні полно фур, нибы на ярмаку. Понавозили ґаздове зо вшыткых наколлишніх сіл пшеницю та мелют на паску. Хто приіхал скорше, тот скорше меле.

Нашы ґаздове лем днес заладували мішкы з муком на возы, та якраз мали іхати в дорогу, лем затримал іх Юдка Пінкас з Рыманова, домаґаючы ся гроши за зборґувану шпіртайку.

— Ци-с схалів Юдко, та деж мы днес пінази вознеме, почекай аж по сьвятах, ци не видиш, же сме за млин мусілі заплавити.

Штоси Пінкас ішчы хотіл гварити, та нашы ґаздове не мали часу його слухати, бо взрілі Феска, што гнал до мліна на кони, аж курява ся за ним двигала.

— Што ся стало?

— Ішчы ся зьвідуе, што ся стало? Та паску час пачы, а вы сой ту з Юдком барашкуе. ґаздыня казали, жебы сте на ґвалт муку везли, бо они уж розчынили на паску і хотят до пеца саджати.

— Уж розчынила? Та як, кед мука ішчы го мліні.

— Я повідам, же хотят розчынити. Деж тота мука?

— А, смот, на возах, заразенька ідеме.

— Но то ідме! Я поіду на переді, як даякій капітан, а вы за мнов марш!

Феско наворачул коня і стал перед першом фуrom та зьвідал з повагом:

— Но, ци сте готови?

ґаздове посідали на фуры.

— Но, вйо! Закомендерував Феско і рушыў з місця, а за ним штырі фуры.

Перший іхал Митро Танчар, за ним Андрий Овад, на третій фурі Васко Гринда, а на остатній Гриц Прилипка. Были то першы богачы в селі. Они шторока під Великден іздили до мліна до Бзянкы молоти пшеницю на паску. Брали пшеницю не лем свою, але і сусідів та знаемых; вшыткы

засібнійшы ґаздове мололи пшеницю в мліні, лем біднійшы мололи в домашніх млинцях.

Феско, Танчарів слуга, підганят свою конину запятками, та приповідає:

— Вйо, вйо! Бо Великден за плечами.

— А жебыс знаў, же правду повідаш, смо-ле, кілко ту муку, кілко ту пасок буде з ней.

— Я зато так коня підганям, бо мі аж душа мырчыт до той паскы, што мі ґаздыня обіцяли.

Приіхали до села. Коні сами, нибы на команду стали під корчмом Дзюбатого Янтка. Перший зоскочыў з воза Васко Гринда.

— Та хыбаль заздрите до нашого Янтка.

— Можеме заздрити, бо і так кониска ся змаргали — забесідувал Прилипка.

— Як так, — гварит Танчар, — то шмар Фесю дакус сіна коням, тай пильнуй возів, бо дахто мішок з муком стягне.

— Лем ся там долго не забавляйте, — зауважат Феско, — бо ґаздыні на муку ждуть.

Ввошли ґаздове до корчмы. А ту уж ціла компанія. Дзвінників Юрко, што гандлюе кінми, Ясько Кривий, Панцаків Ваньо, та інчы сідят при столі, а Дзюбатый Янтко стоїт серед корчмы з фляшком та забавлят гости.

— Такой шпіртайкы, як я мам, то вы ніґде не дістанете! — повідає.

— О, што правда, то правда, — притакуе Дзвінників Юрко, — бо тота шпіртайка конячыма одходами заправляна.

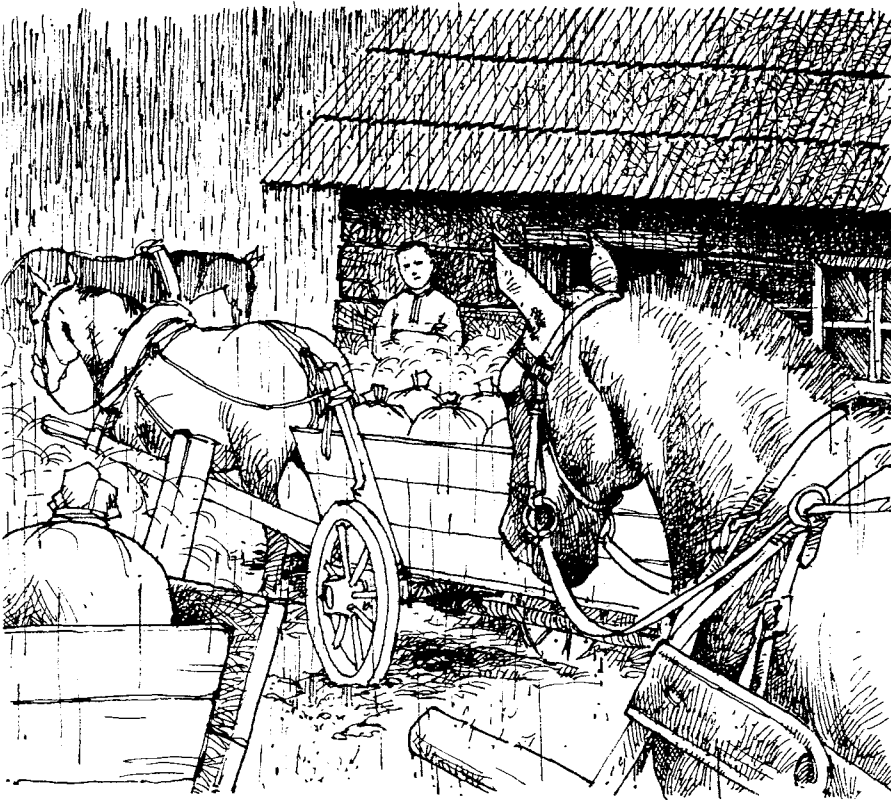
— А бодай-с здох з таков бесідов, — образил ся Янтко.

— А од чоґо она така дзелена?

— То уж мій секрет, прошу я вас, того вам не повім. Але ішчы ся ніхто не струл...

— Но то і нам дай Антосю по келюшку — прогварил Танчар.

Шынкар наляў штырі порційкы, ґаздове выпили, сплюнули, тай зачала ся бесіда. Потім

треба было выпити іщы по порційці.

— Добра, бо така піряча, аж за горло стискат, — захвалят Прилипка, а старий Овад лем сплюват, та пыкат свою файку, яка нияк не хоче ся курити.

— Та што ся там буде курило, кед там лем сам попіл на споді. Натэ дугану та си наложте до файкы! — повіл Гринда, подаючы кумови дуганчак з прасівком.

Овад насыпал на долон кус дугану, наплювал не нього, розмішал на долоні, та зачал напыхати люльку.

Вбігат до корчмы Феско та кричыт од порога:

— Дойч іде, ґаздове, паска уж розчынена.

— Но то добрі, Фесю, най росне, зараз будеме саджати до пеца, а тымчасом под, напий ся кельюшок, запрашат Дзюбатий Янтко і подае хлопчыні порційку шпіритайкы.

Феско выпил, отер убу рукавом, та стоіт з выкривленом ґамбом, бо шпіритайка аж слезы з очи вытискат. Шынкар подал йому кавальчык цукрю, хлопчына жадібно вшмарил цукер до ґамбы, та хоче штоси бесідувати, але шпіритайка не дае до слова прийти.

А дощ так і розлял ся на долоне. Феско стал під стріхом і жде, а конята і мішкы з муком мокнут на дощы. ґаздове пют уж четверту ци пята коляйку, розвязали ся вшыткым языкы, в корчмі зачынат уж быти за душно.

Ясько Кривий уж добрі підпитий. Причыпил ся до корчмаря і зачынат домагати ся од него выясніня чом його шпіритайка така добра і така зелена.

— Та сте чули, свате, же без то така дзелена, бо в конячках мочена.

— Може заправды?! — вмішал ся Гринда.

— Як бы вы не были моі гості, то я бы вам дашто повіл о тых конячках, але вас мушу шанувати.

— А мусиш, мусиш, бо быс здох, як бы не мы. За нашы пінязі пануеш, але смот іщы приде такій час, же нам шытко оддаш, не будеш панувал медже нами, ні.

— А так, так, — притакуе якысий підросток, — не буде панів, на гак з нима, лем робочий народ буде мал свої ряды, уж дос мы ся напоневерали...

— А ты, комуністий, стуль ґамбу! — прогварил Танчар і стал од стола.

Підросток тіж ся піднюс, але видочні шпіритайка занадто його затровила, бо в моменті сіл і, підпершы ся руками, водил злобныма очами по приявных.

Феско раптом зас стал на порозі і крикнул:

— Йой, ґаздове, та час паску саджати до пеца, уж выросла аж мішкы розрывают на возах.

Але його жарту ніхто не зрозуміл, бо гармідер такій в корчмі, нияк было розобрати што, хто і до кого бесідуе.

І товды стала ся неждана, несподівана подія, од якої вшыткы раптом зацімилы.

ґаздыні ждали на муку і не діждали ся. А ту час на паску розчыняти. Каждая додумала ся што ей ґазда в корчмі видочні ся забавил.

Як на команду зъявили ся вшыткы жінкы, што мали розчыняти на паску.

Зачали тиснути ся до корчмы, та каждая до свого мужа, бере за кудлы та мотлошыт, аж лоскіт чути на дорогу.

Коли уж каждый ґазда отримав свою порцію - побігли ґаздыні до кони, посідали на фуры, тай вйо.

Вказало ся што в верхніх мішках было уж кісто заміст муки. Выклали ґаздыні тото кісто до діжок, а оно так і на очах росне, булкы пуцат.

Та байка, выросло, і паскы были добры. Лем ґаздове од шпіритайі та од побоів жінок до самой неділенькы лежали як колоды...

Але на Великден стали і коли почули воскресну пісню, стыдно ся ім зробило за таку публику, яку ім жінкы в корчмі Дзюбатого Янтка вчынили.

— Знате што, куме, — повідат Гринда, — уж бым той шпіритайі більше не пил, цілий мішок муки мі збавила - тота дзеленюха.

— Моя мука была на споді, — одповідат Прилипка, — та не змокла; але кед тото правда, же нон Дзюбатий конячки мочыт х тій шпіритайі, най го перун трісне разом з нев. Нігда юж не буду пил той дзеленюхы...

— Така ганьба, што гріх людям в очи піздріти...

Під сонцем Лемківщини

(продолж. з стор. 7)

...стежки-доріжки, що пролягли від Бліхнарки у широкі світи. Та пройшло п'ять десятиліть, вирости нові ліси і чагарники, ландшафт змінив свої обриси і ява нагадує сон.

Нарешті переїжджаємо Висову і польовою дорогою, вистеленою галькою, наближаємося до Бліхнарки. Запановує така тиша, що здається, чути, як б'ються наші серця. Вибойси і гостре каміння не дозволяють водієві розвинути більшу швидкість і автобус повзе, ніби черепаха, а час, здається, напруження набирає такої сили, що хочеться вистрибнути з салону і бігти навстріч рідному селу.

Але ось нарешті й табличка з написом "Бліхнарка". Зупиняємося. І усі спрохого вибігають надвір. Оглядаємося навкіл. Усе потопало у зелені, десь поруч жебонить річечка, високо бовваніють гори. Але села немає. Є тільки окремі будиночки, розміщені на великій віддалі один від одного. Ось там дерев'яна і темна, схожа на гучульську колибу, хатина, а ген-ген — двоповерховий сучасний особняк, а ще далі — церкочка...

Усі розгублені: із сотні дворів залишилося тільки чотирнадцять, зміліла річка, ніби осунулася і поблякла церква. Передусім прощуємо до неї. Навколо бур'яни і висока висока трава. Люди падають на коліна і починають молитися, заламуючи руки, а пан Дошна віддалік усіх цілує священні стіни і скроплює їх сльозами. Цього не передати словами — мовкне голос і кожен стає духом, що розмовляє душою з Господом...

Над нами помуре небо, всуціль покрите поволокою хмар, але нараз сонячний промінь пронизує їх і осяває нас своїм золотим промінням. Це як Господній знак, як благословення Матері Божої, до якої звернені наші серця. Невідомо скільки часу триває наша молитва, але несподівано з'являється декілька бліхнарчан: літні жінки, щебетливі діти. Хтось приносить ключі і через хвилину ми заходимо в церкву. Всередині похмуро, вогко і тьм'яно. Кам'яна долівка і холодні стіни.

Церков в Бліхнарці

Довгий час нічого не можемо роздивитися. Молимося мовчки і з нестихаючим піднесенням. Усі відчують присутність Бога. Невдовзі перед зором відкривається убогий іконостас, розписані стіни, квітичасті вишивки та ветхі фрески, чимось схожі на безсмертні картини дивного лемківського генія Никифора.

Земляки починають розповідати, що церкву насилу вдалося врятувати, бо раніше тут тримали громадську отару і все понівечили та сплюндрували поляки.

— Ось тут, — показує стара жінка, — пастухи палили вогнище. Бачите чорні вирви ям? Серце розривається від такого варварства. Та незважаючи на те, що бліхнарська парафія вельми мізерна, люди спромоглися відновити свій храм.

Виходимо надвір, всідаємося у високій траві — і починає снуватися китиця споминів, яким немає кінця.

— Ось там — стояла Дзюбинова хата. Нічого не залишилося — ні кілка, ні камінчика.

— А там понад річкою Бібки жили, а трохи далі Сиски.

— Куди та річка поділася, адже була така повновода, що хлопці рибу кошиками ловили?

— Змеженіла як і народ наш.

— Тут біля церкви стояла хижка Сидора Сороки. Добротна, висока, заможна. Нічого від неї не залишилося.

— Це все поляки порозтягували після того, як людей повиганяли.

Бесіда затягується до пізнього вечора. Ще і ще підходять до нас

люди. За тією розмовою не помічаємо, як заходить сонце і в'яне день. Поволі згущуються сутінки. Хтось розпалює ватру і вогонь починає розповідати людям минувину.

Нарешті якась жінка схоплюється:

— Йой, уже не виднося. Ідемо до хижі.

Усіх запрошують у гості, кого куди. Але люди розходяться неохоче. Спати нікому не хочеться і розмови точаться далеко за опівніч.

...Прокидаюся вранці ні світ, ні зоря. Гріх спати на тій землі, на зустріч з якою чекав стільки років, яка мені пахла чебрецем і полином, коли про неї розповідав тато. Іду селом, умиротвореним, збиваю ногами теплу росу і заснапий спориш і думаю про батька. Не дочекався він тої хвилини, коли побачить знову лемківську землю, хоч мріяв і мав рив про те навіть на смертному одрі. Та зате я ступаю його слідами і воскресшаю голос його душі.

Несподівано зустрічаю пана Дошну. Простоволосий, закам'янілий, стоїть він на колінах перед невеликою білою капличкою і молиться упівголосу. Раз по раз припадає до землі, цілує її і плаче. Де ті сльози тільки беруться? А над ним шелестить густим вітаним стара-престара дичка і мабуть розповідає світові і зеленому вічному горам про те, яким він був молодим і веселим.

Багато передумалося за той час, що ми провели у Бліхнарці — і про історію нашу і про долю людську. У когось серце відмолодло, а комусь і сивини додалося.

Світе-світе, і чому ти такий неприхильний до народу нашого? Чому розвіяси його світами, жешеш вітрами і не даєш йому ні спокою, ні добра, ані інших щедрот? Ніби й добре серце він має, щирю лагідну душу, гнучкий і бистрий розум, а от доля вперто не прихильється до нього. Скільки нас духовно покалічили, скільки отруїли дурманним комуністичним чадом, скільки світлих талантів убили і ніхто уже не полічить ненароджених Антоничів, замучених недолею Никифорів.

Може хоч тепер, на сукрайку віку і тисячоліття, воскресне наш осмерклий дух, розквітне любов і єдність, зігріта сонцем великої Лемківщини?!

ОЛЕГ РЫДЗАНИЧ

Туго моя

Туго, ты моя безмірна, —
Ты-с як сонця воскресного проміння,
Ты-с тихенька як зозулька
серед трав літушніх,
...Туго, ты моя.

Ты-с в мене зо всіх надій выросла.
Докаль мене ведеш, радісна!
Докая спокою мі не даш, болесна?
...Туго моя.

Ты-с ся вплела
в моїх предків коріня,
Жебы цвітом виростати на весну,
Жебы-с ся сполнила осіню.
...Моя туга.

Ты-с перетырвала цілу зиму,
Як прилітуюча пташыня
І в рідній землі
сс любов жытя огріла.
Туго, ты моя...

Марец, 1991 рік

ІВАН ГОЛОВЧАК

То будте...

Ци буде наше слово нам сьпівати,
Ци заніміє рыбком уж на вікы —
Залежыт од нас самых:
час крылатий
Не нищыт жадной земной рікы.
Не нищыт товды, як ей напояют
Сьпівучы краплі дощу сьвіженького.
То будте крапельками,
што сьпіваят,
Як летят в землю й рікы краю свого.

ЯРОСЛАВ МЕРЕНА

Лемко тото знає!

Покля горы сут Карпаты -
Будут жыти Лемкы браты.
Хоц дакого то не гріс,
Лемко тото розуміс.

Покля сонце землю гріс -
Жаден Лемко не схаліс.
Не поможут фальшувая,
Лемкы мают своє зданя.

Покля місяц сьвітит в ночы -
Лемка будеш видіт очы.
І не скрыєш пред ним свої,
Бо то очы самы свої.

Покля в горах роснут буки -
Лемковины слухай звуки.
Хоцбы били і перуны,
То не забуд Лемковины.

Покля дощ землицю росит -
Лемко мено своє носит.
Носит, носит, носит буде,
І по смерти не забуде.

Хоцбы еден Лемко жывий -
Не забуде мовы милой;
Своей пісні і звычайю,
Пречудного свого краю.

Бо ест гнеска такє право -
Же хоц люди ест кус мало,
Свого можут ся тримати,
Щестя своє будувати.

Така правда є панове -
І не робте штоси нове;
Ліпше Лемкам дайте право,
Не гадайте - же їх мало.

Бо то чесны сут людиска,
А і знаны, не од гнеска.
Нес чого ім шкодити
І розвитку боронити.

Писано 3.10.1959 рока

ВАСИЛЬ СОКАЧ

Рідний Краю,

Лемковино, Ты земле рідна,
вкрыта горами, лісами, ріками.
Природа карпатска прекрасна -
ніколи не забуду я Тебе.

Не забуду шуму лісів,
сьпіву пташыны, запаху квітів,
садів, трав зеленых, лук,
потоків. Вітрів, котры -
ожжыляли нас.

Лемковино, Ты земле рідна,
з діда-прадіда препоесна потом
Лемків жыючых ту од поколінь,
чом опустила Ты нас.

Чом опустила ты нас,
як мати котра лишат
непослухнячы діти, што
розышли ся по цілм сьвіті,
розтратили ся
межде чужым народом.

Мати Ты наша, прекрасна
Лемковино. Натхний нас
своем красом гірском.
А душом своем
ввойд в нашы тіла.

Серця нашы здеревянілы
най ожжыют. І множат ся
межде своем народом.
І нас, Лемків -
най з дня на ден прирастат.
Прирастат, як в ріці каміня.

Товды зросне наша сила,
не пропаде наш нарід,
наша традиция, мова. Наше
лемківське покоління.

Рогозник, 1995

Графіка - Waldemar Hübner:
1. Придорожня капличка в Ждыни
2. Видок зо села Новиця
3. Церков Покровы Пр.Бог. в Біляці

Л ✉ И ✉ С ✉ Т ✉ Ъ ✉ Л ✉ И ✉ С ✉ Т ✉ Ъ

**“Надрукуйте і мою тугу
в своїй »Бесіді«”**

Слава Ісусу Христу!

(...) Я часто пригадую собі той симпозій, чи як воно по нашому, бо я відірвалася від наших людей в 1957 р. і багато дечого забула. То що я пережила тоді на тім торжественнім зібранні залишитись в моїй пам'яті на завше. (...) Ппане Петре я тоді (ходить о мій вечер авторскій при симпозіі в Цепліцах, 25. 11.95 - Мурянка) хотіла Вам розказати вірш і не пам'ятала, тепер пишу і якщо Вам сподобаются, то я маю їх щось понад сорок, то як хочете то надрукуйте і мою тугу в своїй »Бесіді« (...). Всіх учасників того зібрання сердечно спомінаю.

З пошаною — Ольга з дому Вовків
Дахновська
- Згожелец

В РОСОХИ

Дякую Тобі, добрий Боже,
Що думка всюди зайти може,
Думкою я там повертаю,
Де миле серцю місце маю.
Думкою часто в Росохи іду,
Там, як колись, корови пасу.
Радість аж серце розперас,
Не можу натішитись тим гаєм.
Тут ялички стройні як дівчата
Сріблом роси прибралась як на баль,
В траві квіточків всюди повно,
Бо це весна — чудесний май.
Артистка зозуля від рана кує,
Всі пташки хором її помагають,
Ехо як оркестра по гаю гуде
І я зачарована з ними співаю.
Цей концерт чудовий сонце розбудив
Заспане з гаю виглядає,
А річка сміється, з рехотом біжить
І десь вдалину поспішає.
І досі в душі мені
цей концерт дзвенить,
Нігде я такого не чула;
Коли заскучаю, душа там біжить -
В Росохи, де кує зозуля.

написала 28/11-1985 р.

Ппані Ольго! Дякуємо за листа, за ба-
жання. Чи чули Ви про “Кришницю”, ук-
раїнську газету для жінок - додаток
до “Нашого Слова”? Там би Ваші вір-
ши ще краще зазвучали. І мали-б змогу
прочитати їх Ваші земляки. Подасмо
адресу - Red. "Nasze Slowo", 00-511 War-
szawa, ul Nowogrodzka 15.

З пошаною -

Петро Трохановскій

ГЛЯДАЮТ РОДИНЫ

Остатнім часом отримали мы три листы з Америки, вшиткы з подіб-
ным змістом. Люде глядают сво-
йой родины, просят однайти родин-
ны документи в державных урядах
Польцы. В тым другим припадку
даме сой рады сами - коли буде то
можливе, але - думам - не зашкодит
подати того до загальной відомо-
сти. Може акуратні дахто поможе
нам і в гляданю лем самых доку-
ментів, коли родины уж неє. А то
уж лемківскій зміст, писаных по ан-
глицкы листів:

Дорогій приятелю,

Ваш адрес мам од Джона Рігетті,
з Карпато-Русиньского Товариства
в Пітсбургі, Пенсильвенія.

Глядам документів які дотычат
мойой родины проживаючой в ЗСА
(USA). Барз прошу о поміч в одной-
діню тых документів, як тіж даяких
жыючых з родины, котры походять
з Лемковины коло Нового Торгу.

Мій дідо, Семан Зенцяк, і його
брат Михал прибыли зо села Явіркы
недалеко Нового Торгу в роках 1903-
1905.

В залучиню присылам акт куп-
на і продажы родинной власности з
1906 рока. Быти може, буде вам по-
мічний в зобраню інформацій о тій
землі і родині.

Наша родина то:
Семан Зенцяк - родж. в 1886, або
1888 (Зенцак або Зенцяк),
отец: Тимко, мати: Єва,
5 братів і сестер: Тимко III, Михал,
Harvey (не знаме одповідника того
імена по лемківскы - ред.), Юрий
(George), Павлина; вызнання греко-
католицкого.

Семан оженил ся з Анном Ре-
веляк або Солтыс (Soltis), з місце-
вости недалекой од Явірок. Найпер-
ше мешкали в Філяделфії, Пенсиль-
венія, ЗСА. (...)

Eileen Zinchiak,
Eire, Pennsylvania

Назвиско записане в “Контракті купна і
продажы” має латинком форму Zienciak,
але міг то быти запис блудний, споль-
щений - што товды (тепер тіж) трафляло
ся часто. Мож о тым зрештомо судити зо
звучаня назвиска затриманого в родинній
традиції, поданого в підписаным powyжше
лісті. В праці Івана Красовского “Прізвища
галицьких лемків” (Львів, 1993) выступуют

формы: Зенчак (село Райске), Зиньчак
(Одрехова), Зінчак (Бахір), але - як види-
ме - в каждом припадку сут то місцевости
барз оддалены од Явірок, на другим краю
Лемковины, а село Райске то уж властиві
Бойківщина.

Стоваришыня Лемків

Хтіл бым отримати інформації што
дотычат мойого прадіда і інчой ро-
дины, які мешкали в лемківскім се-
лі Розтока недалекое Крениці. Прав-
доподобні мій прадідо называл ся
Прокіп Лабовскій. Ци мож ся довіда-
ти, ци церковны або урядовы доку-
менты міста Розтока сут можливы до
осягніня, а коли так, де міг бым діс-
тати копії документів (народин, хре-
стин, смерти, шлюбу...) однісні мой-
ой родины.

Хтіл бым тіж довідати ся, ци до-
ступны сут документи міста Лабова.

Залучам 10 \$ жебы покрити
кошты. Прошу повідомити мя о інчых
коштах, кед такы заістніют.

З горы дякую.

З поважаньом

Michael Labowsky,
Wayne, New Jersey

Шановний Ппане,

Гляданя моїх предків в більшости
операт ся на гірскім просторі Кар-
пат. Мій дідо Василь (? - Vazul) Сте-
фанчык походить з Обручного (днес
Словація), а моя бабця Меланія
Пыда походить з Лелюхова (днес
Польца). Інчы назвиска предків то:
Гаврила (Havrilla), Грабчак, Керпчар
(Керпчар), Кучера, Милянвич, На-
лепа, Петрик, Попов, Вархола, Жы-
довскій.

Основном причыном мойого ли-
сту ест довідати ся ци хтонебуд
в Твоім Стоваришыню стрітил ся
з тьма назвисками, ци знає місце-
вости о котрых спомінам выжше.
Кед так, я барз хтіла бым вымінити
ся інформаціями на тоту тему.

Хтіла бым тіж отримати більше
інформацій о можливости прилучы-
ня ся до Вашого Стоваришыня і до-
відати ся більше о Карпатах.

Дякую, же посвятил ес мі свій
час. Жду Твойой одповіді.

З поважаньом

Tanya M. Markin,
Las Vegas, Nevada

»ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР - 1996« - «Бібліотека »Бесіда« - 6», вид. Стіваришчя Лемків, Ліґниця - Крениця 1996, стор. 136

Стрічаєме ся з третім (заміст четвертым) »Лемківським Календарьом«. Не годит ся о ним писати рецензію його редакторови і авторови значного числа текстів. Треба го вшитко едно заанонсувати бо то - наш, лемківський календар. Окрем того здає ся быти, як на нашы можливости, гардий і інтересуючий. Окрем того - приносить відомости якы шыршому кругови нашого суспільства не зашкодит познати. Серед них:

- о Брестийській унії 1596 р. (Мирослава Ворґача),
- о Ужгородській церковній унії 1646 р. (Любомира Ворґача),
- о лемківським патріоті о. Димитрию Хыляку - на 130 річницю народжыня (Адама Барны і Богдана Горбала),
- спомины Василя Чернецкого з Волі Цеклинської о подіях 1846 рока,
- спомины др Симеона Пыжа о талергофській каторзі,
- новы відомости о забытым, на ново однойденым великым лемківським

поеті Михалі Нестераку, з його прекрасном поемом «Збішеніст».

Єст іщы в календарі шувні меньшых, і іщы меньшых статей, ноток о творцях нашой культуры, корыфеях історії болесной нашой. Поміщено, як і в попередніх календарях, десятины річниці 1996 рока, з яких хоц малыма жменьями черпати можеме наше вчера. Єст тіж прекрасна різдвяна драма для діти. Окрем того...

Не буду зрештом вшиткого перечислювал, бо календар наш — кед го до рук возьмете — был бы для Вас меньше интересуючий.

А же до рук взяти го треба, о тым і стыд бесідувати. Роблю то то лем з привычки. Ніт конечности нагварювати Вас на купно календаря, бо выданий єст в невеликым накладі. Знаєме з досвідчыня, же о даякій час будут

ся за ним люде довідувати. Лем уж го бракне, уж го не буде. Отже — кед наравду залежыт Вам на нашым народным альманаху, не думайте до заране, берте го днес. Уж не про то ту грубу лягу баюсатого бачы з окладинкы. Радше про його пізріня...

»ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР — 1996 РІК«, Видання Перемисько-Новосанцівської Єпархії, Санок, стор. 260

На самым вступі перепрашаєме за слабу якіст репродукції части окладинкы. Части, бо цілой нияк не были мы в стані запрэзентувати, з технічных причин. В оргіналі (барз гардым) чорний наголовок є на темно-

зеленым тлі. На чорно-білий одбитці вшитко выходит чорне, така уж структура зеленого кольору.

А зміст альманаху? Барз богадый, адже на 260 сторонах мож дуже змістити. З очывидных взглядів не годни мы перечислювати статей, але з приємністю зауважыти прагнеме што лемкіанів в тым періодичным выданю покус ся збільшує. Маме надію же тотя тенденция буде ся утримувала - адекватні до значыня Лемковины і Лемків в жыто Перемисько-Новосандецкой Єпархії.

»СЛІДАМИ ПАМ'ЯТІ« - Літописний календар, Выдавництво »Український Архів«, Варшава 1996, стор. 336

Основну част того пребогатого альманаху становлят матеріалы о депортациях 1946 рока, подіях маючых з нима непосредній звязок, як і о наслідствах реченых депортаций - в виді окаліченого жытя, з трудом але вперто двигаючої ся на ноги днешности.

Для Лемків - найцінішшы архівальны матеріалы. Тішат тіж дописы о Я. Полянським, Никифорі, ґріют (ачи не думом) доцінены вершы лемківських поетів.

Єдно мам лем "лем". Лем чом в "Пропозиціях іменних гасел" до "Лексикону українців у Польщі" не помістили сте - дайме на то - Копчу, Горощака? Чым они гіршы од мене? Они мі того не даруют!

А так уж - на поважно - дякую за надіслану книгу, барз цінну. (пт)

